

Oponentský posudek diplomové práce

Kateřina Pařízková, Pražská korunovace krále Matyáše dne 23. května 1611 ve světle dobových pramenů. FF UK Praha – Katedra pomocných věd historických a archivního studia, Praha 2012, 115 s. + 14 obr. a textových příloh (nestránkováno).

Zatímco činy panovníků, pohnutky a především důsledky jejich jednání a rozhodnutí stojí stabilně v centru badatelského zájmu široké historické obce, události, která otevřela cesta k jejich vládě, slavnostnímu korunovačnímu ceremoniálu, při němž je veřejně stvrzováno postavení panovníka, byla až na výjimky (a to ještě především pro období pobělohorské) věnována poněkud nezaslouženě v podstatě minimální pozornost. Tato skutečnost vynikne zvláště v kontextu dochovaných pramenů k předmětnému tématu, jež představují velmi pestrou škálu od pramenů písemných (úředního i neúředního charakteru), přes prameny ikonografické až po nezanedbatelné množství pramenů hmotné povahy. O to více tak lze uvítat předkládanou diplomovou práci Kateřiny Pařízkové, která si jako téma zvolila pražskou korunovaci Matyáše II. českým králem v květnu roku 1611. V dané souvislosti není rozhodující, jaké naděje a očekávání Matyášova korunovace vzbuzovala a jaké rozčarování již velmi záhy poté nastalo, podstatné je sledování okolností a dobové situace, za nichž se korunovace odehrávala, vlastního průběhu slavnostního aktu a d., a to vše na základě zevrubného studia bohatě dochovaných dobových pramenů.

Z celkové koncepce práce je zřejmé, že autorka se velmi dobře orientuje nejen ve faktografii daného období, zcela nadstandardní je její znalost typologie historických pramenů, schopnost jejich analýzy i interpretace. To je patrné již z celkové struktury práce, kdy po úvodu, v němž přehledně vymezuje cíl práce, v základních rysech seznamuje s její strukturou. Chvályhodná je drobná pasáž v rámci úvodu, v níž autorka vysvětluje obsahový význam pojmů v práci užívaných. Po úvodní části následuje přehledná kapitola věnovaná dosavadnímu stavu bádání v oblasti sledované problematiky a zejména pak základnímu přehledu pramenů a literatury k tématu.

Vlastní práce je logicky a přehledně rozdělena do dvou samostatných oddílů, kdy první je věnován typologii pramenů vztahujících se ke korunovačnímu ceremoniálu a jejich zevrubné analýze, v druhém oddílu přibližuje autorka vlastní průběh korunovace, jak je dokumentována na základě studia dochovaných pramenů. Analyzované prameny člení diplomantka do pěti skupin. V první sou zastoupeny písemné prameny rukopisného charakteru – deníky, kroniky a historické zápisy (diaria), paměti a anonymní rukopisy, památníky, korespondence a oficiální zprávy velvyslanců, přičemž každému z uvedených typů pramenů je věnována samostatná podkapitola. Druhá skupina je věnována novinovým zprávám a letákům, třetí pak tištěným pramenům, do nichž autorka začlenila literární popisy korunovace a oslavné tisky. Čtvrtou skupinu představují obrazové prameny a v poslední páté skupině jsou představeny prameny hmotné povahy. Pokud jde o první skupinu písemných pramenů, autorka pro svou práci využila celkem pěti deníků, v nichž se objevují informace týkající se Matyášovy korunovace (jedná se o deník Adama mladšího z Valdštejna, Abrahama z Donína, Jindřicha Julia Brunšvického, Václava Bartoloměje Megerleho ze Sobišku a Kašpara Ladislava Stehlíka z Čeňkova). V souvislosti se sledovanou událostí charakterizovala přehledně výpovědní hodnotu daného pramene a zároveň podala základní informace k osobě autora deníku. Obdobným způsobem postupovala i u dalších pramenů – deseti kronik a diárií, pamětí Viléma Slavaty z Chlumu a Košumberka, Mikuláše Dačického z Heslova, Jindřicha Hýzrleho z Chodů a Václava Březana a několika rukopisů neznámých autorů. Zatímco výpovědní hodnota těchto pramenů je v souvislosti s tématem diplomové práce mimo jakoukoli pochybnost, určitou váhavost může vzbudit využití památníků. O to více je potřeba ocenit, že K. Pařízková

neopomenula ani tento zdánlivě marginální pramen, ale upozornila na něj v širším kontextu, v souvislosti s přiblížením každodenního života ve šlechtickém prostředí u dvora v době korunovace. Pokud jde o korespondenci, zaměřila se autorka především na základní charakteristiku Matyášovy korespondence uložené ve fondu české dvorské kanceláře v Národním archivu. Bohatý zdroj informací představovali oficiální zprávy vyslanců, kdy nemalou komplikaci v jejich studiu představuje roztržitost v řadě archivů. I s touto překážkou se autorka dokázala kvalifikovaně vyrovnat a na základě jednak vlastního archivního studia a jednak na základě studia edic a literatury podat relevantní informativní přehled. Stejně systematicky postupovala, i pokud jde o novinové zprávy a letáky i tištěné prameny.

Část věnovaná obrazovým pramenům přináší přehled a popis všech ikonografických pramenů, o nichž se diplomantce podařilo získat informace. Jedná se především o mědirytiny – cykly vyobrazení z korunovace, novinové a knižní ilustrace a portréty panovníka, jejichž ukázky jsou připojeny v závěrečné obrazové příloze. Poslední část oddílu věnovaného pramenům je zaměřena na prameny hmotné povahy, jako neoddelitelnou součást korunovace. V této souvislosti autorka připomíná především literaturu týkající se korunovačních klenotů, na základě dochovaného popisu i obrazů představuje panovníkův oděv, v základním přehledu připomíná rovněž pamětní ražby mincí.

Druhá část práce, věnovaná vlastní Matyášově korunovaci, je uvozena popisem jednání, jež předcházely korunovaci a přípravným pracím, zpracovaným na základě novinových zpráv uložených ve fondech vídeňského archivu (Haus-, Hof- und Staatsarchiv). Následuje popis bezpečnostního zajištění korunovace a popis jejího průběhu v porovnání s Korunovačním řádem Karla IV.

Z výše uvedeného je zřejmé, že se autorce se podařilo na základě dochovaných pramenů, edic pramenů a literatury předložit ucelený, plastický, informačně neobyčejně bohatý a zároveň čtivý obraz průběhu slavnostního korunovačního aktu. Pokud jde metodiku zpracování tématu, může sloužit do budoucna jako vzor pro práce obdobného charakteru a jako takovou ji doporučuji k publikování. V tomto případě by bylo užitečné doplnění následujících titulů – Zprávy o Korunovánj wéwodů a králů českých (Praha, 1836) a edice pramenů vydané Jakobem Wührerem a Martinem Scheutzem, Zu Diensten Ihrer Majestät (Wien – Köln – Weimar, 2011) a nezbytné odstranění některých drobných formálních nedostatků.

Závěr: práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm „výborný“.

doc. dr. Ivana Ebelová, CSc.

V Praze dne 3. února 2012